

□ Министарство рударства и енергетике издало је још 2023. године аустралијској компанији "Константин Ресорцес" и фирми "Минекко плус" дозволе за истраживање руда на 44 одсто заштићеног сливног подручја хидроакумулације Стубо–Ровни, иако Правилник о санитарној заштити изворишта водоснабдевана то изричито забрањује. С обзиром на то да се ове дозволе обнављају на три године, питали смо Министарство рударства (МРЕ) да ли ће их обновити, али одговор нисмо добили. Нешто пре тога, крајем априла ове године, МРЕ је објавило да "нема ни говора о отварању рудника" и да се спроводе геолошка истраживања. Међутим, мештани питају зашто се онда истражује.

Судећи према подацима Министарства рударства и енергетике (МРЕ), рударска компанија "Константин ресорисис" од средине 2023. године има дозволу за истраживање руда у подручју изворишта водоснабдевања хидроакумулације Стубо – Ровни.

Ово водоизвориште налази се у оквиру санитарне зоне заштите трећег степена, где нису дозвољене овакве активности. Министарство је дало дозволу која обухвата истраживање злата (Ау), сребра (Аг), бакра (Цу), гвожђа (Фе), барита (Ба), олова (Пб), цинка (Зн), антимона (Сб) и пратеће групе елемената.

Према Правилнику о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања, у трећој зони санитарне заштите изворишта водоснабдевања, чланом 27. тачка 9. строго је забрањена "експлоатација нафте, гаса, радиоактивних материја, угља и минералних сировина". У ставу 10 истог члана наведено је да се не могу вршити "површински и подповршински радови, минирање тла, продор у слој који застире подземну воду и одстрањивање слоја који застире водоносни слој, осим ако ти радови нису у функцији водоснабдевања".

"Истражно право у оквиру заштићене санитарне зоне добиле су аустралијска компанија "Константин рисорсис" на површини заштите од око 2.434 хектара, и "Минекко плус" на 2.755 хектара. Укупна зона заштите сливног подручја је око 11.661 ха, тако да се дозволе за истраживање односе на нешто више од 44 одсто заштићеног подручја", каже за Н1 Александар Манојловић, инжењер шумарства из Ваљева.

"Ако неће бити рудника чему онда истраживања?"

Министарство рударства и енергетике у саопштењу од 22. априла 2026. навело је да су "одобрена три истражна права привредном друштву "Константин рисорсис", за локалитете шире подручје Бобије, Бобија Исток и Каменита коса, и то на основу важећих решења надлежног министарства, која имају јасно ограничен рок и строго прописане услове".

Манојловић истиче да министарство у саопштењу није поменуло водне услове – односно сагласности које је предузеће морало да добије да би уопште вршили истраживања у заштићеном подручју водоизворишта.

То по њему ствара сумњу да су дозволе издате противно закону и без сагласности управљача заштићеним подручјем - Јавног предузећа Стубо – Ровни.

“У саопштењу које је уследило након притиска јавности, Министарство се изјаснило како експлоатације руде на подручју ваљевских планина неће бити, међутим поставља се кључно питање зашто би стране компаније улагале милионе у истражне радње уколико немају интерес од рударења у томе и зашто им то Министарство дозвољава, ако нема намеру да на том подручју дозволи и експлоатацију”, пита се Манојловић.

Да ли ће бити обновљене дозволе?

Ове дозволе се обнављају на три године, под законским условом да је извршено 75 одсто планираних истраживања. Портал Н1 је послао питања Министарству рударства и енергетике да појасни како је издата дозвола и да ли имају намеру да је продуже. Министарство није одговорило.

Истраживање од септембра 2025. године спроводи аустралијска компанија "Мидл ајленд рисорсис" (Миддле Исланд Ресоурцес) која је за 9,5 милиона аустралијских долара купила "Константин рисорсис".

Тиме је постала је власник 14 лиценци за истраживање руда у Србији, на чак 62.000 хектара, како су пренели медији, што је више него што иједна друга компанија има у нашој земљи. Пројекат Бобија, на који ће се нови власник најпре фокусирати, простире се на укупно на 20.800 хектара и налази се око 100 км југозападно од Београда.

Нови истраживачки радови и контаминирана вода

Истраживачки радови на планини Бобији поново су у пуном јеку, након што је компанија "Миддле исланд ресорсис" покренула нову фазу теренских активности. На падинама ове планине већ су ангажовани истраживачки тимови и механизација, чиме је започета свеобухватна кампања испитивања минералних ресурса.

Активисти из околине сумњају да је "Константин – рисорсис" испуштао исплаку од

бушења директно у старо јаловиште затвореног рудника антимоана, као и да бушотине нису затворене на одговарајући и безбедан начин.

Они наводе да су узорци воде из потока који се улива у оближњу Оровичку реку и даље њом у Љубовију и Дрину - а које је према њиховим речима анализирао Завод за заштиту јавног здравља - показали вишеструко повећање тешких метала у односу на дозвољене вредности.

Активисти и мештани страхују да контаминирана вода завршава у бунарима у подножју Бобије и траже да надлежни органи под хитно изврше анализе и јавност обавесте о безбедности воде за пиће.

Осим тога, кажу да је предузеће "Бобија доо" које је власник локације рудника антимоана, јаловишта и још увек важеће дозволе за експлоатацију, у јуну 2025. године у циљу "санације" јаловишта, прокопало дренажни канал који контаминирану воду од јаловишта и испуштене исплаке одводи низ планину где се она меша са природним водотоковима.

Шта ће бити са пијаћом водом из акумулације?

Још једна непозната у овој причи јесте оближња хидроакумулација Стубо – Ровни која још увек не ради. Ради се о локацији на реци Јабланици, у подножју села Стубо и Ровни, где се налази хидроакумулациона брана, односно језеро која представља највећи депо пијаће воде у овом делу Србије.

Манојловић каже да је циљ реализације пројекта био је да се обезбеди чиста, пијаћа вода за комплетно ваљевско подручје заједно са околним селима, као и за општине Лазаревац, Лајковац, Уб, Мионица и Обреновац.

Како наводи, пројекат изградње вештачког језера датира од краја шездесетих година, а теренски радови званично су започети 1988. године. Радови су били више пута прекидани током деведесетих година, да би брана коначно била завршена 2015. године. Проблем је што брана и даље не ради.

Брана је висока 75 метара, дуга седам километара, са акумулацијом од више од 51 милион кубних метара воде.

На том месту потопљена Ваљевска Грачаница

"Нажалост, реализацијом овог пројекта поред потрошене баснословне суме новца, жртвовано је и верско наслеђе и велика светиња овог краја. Изградњом бране потопљена је црква Светог Арханђела Михаила у Тубравићу, позната као "Ваљевска Грачаница" из XV века, чиме је тај чин изазвао бурне реакције јавности, протесте верника и полемике о односу државе према културном наслеђу. Околна села, иако удаљена на свега неколико стотина метара од језера, у летњим месецима немају воду. Да ситуација буде гора, уместо питке воде, у сливном подручју језера држава напрасно даје одобрења за истражне радове у области рударења и то ни мање ни више него иностраним компанијама", наводи Манојловић.

Несанирано јаловиште, рударска истраживања у заштићеној зони хидроакумулације и загађени потоци - тренутна је ситуација на Бобији. Остаје питање, како је то могуће и да ли ће неко сносити одговорност?

(H1)